

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Literatura pro vyšší gymnázium
Název učebního materiálu:	Český renesanční humanismus
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_CJ0312
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura
Ročník:	2. ročník čtyřletého gymnázia, 6. ročník osmiletého gymnázia
Autor:	Mgr. Libuše Chudobová
Datum vytvoření:	29. 10. 2013
Datum ověření ve výuce:	31. 10. 2013
Druh učebního materiálu:	pracovní list
Očekávaný výstup:	Student chápe specifika českého literárního humanismu. Z tohoto hlediska je schopen literaturu žánrově, jazykově i autorsky charakterizovat.
Metodické poznámky:	Pracovní list je možné využít k samostatné práci, práci ve dvojicích, či ke skupinové práci.

ČESKÝ RENESANČNÍ HUMANISMUS

1) Poznáš úryvek a jeho autora? (malá nápověda - v názvu autor použil dvě cizí slova, ta vysvětlí)

Kdož uměním a učením pohrdá, jest podoben k tomu, kterýž by chtěl sukň, kabáty etc. sobě i jiným štíti, avšak krajčovského řemesla by neuměl, jemu se učiti nechtěl, ale je haněl a potupoval. Mnoho-li by takový mudrák provedl? Kdo tomu nerozumí? A ten, kdož by tomu nekrajčímú dal šaty dělati, pohrdna jinými krajčými dobrými a umělými, jak by na tom mnoho získal?

Ale již tuto snad někdo dí, že já učené a učení chválím. Ano, tak jest, že chválím to obě, i učení, i umělé (vzdělané) lidi: ale nechválím těch, ježto učení neb umění zle užívají.

2) Autor _____ v úryvku z _____ vysvětluje program českého renesančního humanismu. Vystihni jej vlastními slovy!

Nechť jiní knihy nové latině pišic skládají a římský jazyk, vody do moře přilévajíc, šíře (ač i těch velmi málo u nás jest), já knihy a sepsání starých a právě dobrých lidí v českú řeč překládaje, chudého chci raději obohatiti, nežli se k bohatému špatnými dárky a jemu nevděčnými lisaje, pohrdán a potupen býti. To jsú i staří Římané činili: řeckému jazyku se v Athénách vyučiec, svój jsú, nic řecky než všecko latině pišic, velebili, šířili, vzdělávali. A jest bez pochyby, na jich samých seznánie, jazyk řecký lahodnější, ozdobnější i na slova bohatší nežli latinský! Učinil to také nedávno i Dantes Vlach, kterýž velikým filozofem času svého jsa, a výborně jazyk latinský znaje a dokonale jej uměje, však proto modrost svú v knihy, k věčné potomním paměti, svým vlastním přirozeným vlaským jazykem raději nežli latinským sepsal jest.

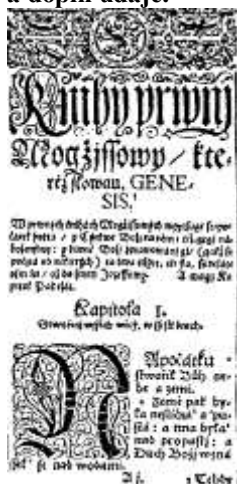
Léta vykúpenie našeho MCCCCXCV, XII die Marcii. Ex Aula Regina

V úryvku se vyskytuje jedno vlastní jméno, o koho se jedná?

Výstavba věty je pozoruhodná svou náročností. Kde bere vzor, jak tento typ věty označujeme?

Všimni si datace rukopisu. Proč je taková informace důležitá?

3) Koncem 16. století bylo vydáno dílo nebývalé svým rozsahem i významem. (obrázek napoví) Vysvětlí a doplň údaje.

4) a - Co znamená, když se o umělci řekne, že je renesanční osobností?

b - Uved' v daném období příklad takového člověka u nás:
v Evropě:

5) Doplň k citaci název díla, popřípadě jméno autora, žánrově zařad'. Který český panovník je zmiňován?

Vtom Paleček vzlykl. „Slyšíte, král Jiříček zemřel... Slyšíte? A slunce přece vyšlo!“

6) Uved' příklady české renesanční literatury

- naukové:
- cestopisné:
- kronikářské:

ŘEŠENÍ:

- 1) Filipika proti misomusům – Jan Blahoslav
filipika – původně ostré, útočné řeči namířené Demosthenem (stoupenec protimakedonské strany) proti Filipovi II., pojem filipika pak zůstal zachován pro typ polemických a útočných projevů nebo symbolem ostré kritiky
misomusové – nepřátelé vyššího vzdělání
- 2) Viktorin Kornel ze Všehrd – Předmluva ke Knihám o napravení padlého od Jana Zlatoústého – hájí práno národa na vlastní jazyk...
- Dantes Vlach – Dante Alighieri
- humanistická perioda – vzor v antické literatury
- 1495 – do r. 1500 hovoříme o tzv. prvotiscích
- 3) Bible kralická – první český překlad Bible ne z Vulgáty, ale z původních jazyků, je dílem jednoty bratrské 1579-93 (šestidílka), iniciátorem překladu Nového zákona byl Jan Blahoslav, vydána v Kralicích na Moravě, vrchol úrovně jazyka – vzor pro první obrozence...
- 4) a – člověk všestranně nadaný, věnující se více oborům
b – např. Jan Blahoslav
Leonardo daVinci, Michelangelo Buonarroti...
- 5) knížky lidového čtení – Historie o bratru Janu Palečkovi – neznámý autor – Jiří z Poděbrad (1458 – 1471)
- 6) např. Jan Blahoslav – Musica, Jan Jessenius - Anatomiae, Tadeáš Hájek z Hájku - Herbář, Karel st. ze Žerotína...
Václav Vratislav z Mitrovic - Příhody Václava Vratislava, Oldřich Prefát z Vlkanova – Cesta z Prahy do Benátek..., Václav Budovec z Budova – Antialkorán...
Václav Hájek z Libočan – Kronika česká